

B343/38

A CISZTERCI REND
BUDAPESTI I. KERÜLETI
SZENT-IMRE-FÖGIMNÁZIUMÁNAK
VII. ÉS VIII.
ÉRTESÍTŐJE.

1918—1919 ÉS 1919—1920.

KÖZZÉTETTE :

BITTER ILLÉS,
IGAZGATÓ.

BUDAPEST, 1920.

m. f. sz.

Iskolánk multja.

A ciszterci Rend budapesti I. ker. Szent-Imre-főgimnáziuma 1912. szeptember 5.-én nyílt meg. Az iskolát a magyar ciszterci Rend egyértelmű akaratából *Békefi Remig* dr. zirczi apát állította fel azzal a céllal, hogy újabb tűzhelyet létesítsen a fővárosban a keresztény nemzeti szellemnek s hogy a ciszterci Rendnek az ország szívében is legyen alkalma valláserkölcsei, közművelődési és hazafias missziója teljesítésére. Az első évben egy osztály nyílt meg, azután évenként fokozatosan 1—1 osztállyal bővült, míg végre 1919—20-ban teljes nyolc-osztályúvá lett az intézet. A nyilvánosság és az érettségi vizsgálat tartásának jogát a VKMin. 106.228/1919. sz. rendeletével kapta meg. Az első érettségi vizsgálat az idén (1920.) június havában volt.

Az intézet ideiglenesen a székesfőváros I. ker. Váli-u. 1. sz. elemi iskolájának épületében van elhelyezve. Sajnos, a világháború és a nyomában támadt szomorú viszonyok jóidőre elodázták a tervezett nagyszabású építkezést.

Az intézet igazgatója az alapítástól kezdve: Bitter Illés. Első tanárai: Baranyay Jusztin dr. (most a ciszterci budapesti hittud. és tanárképző intézetének igazgatója), Mátrai Rudolf (most a székesfehérvári ciszt. r. főgimn. igazgatója) és Vargha Damján dr. — Ciszt. r. volt tanárai az intézetnek: Farkas Alberik, Gálos Bernát és Koronczy Teofil.

II.

Iskolánk az 1918—19. és 1919—20. isk. évben.

Azok a balsejtelmek, melyek az 1918—19. év megkezdésekor felettünk borongtak, csakhamar szomorú valóra váltak. Ötödféléves csudás küzdelem után elvesztettük a háborút. Nem a haretereken vertek le bennünket, — a magyar vitézség veretlenül állott Mezopotámiától az ardennessi erdőkig, hála és elismerés és dicsőség érte a mi halhatatlan hőseinknek, — hanem itthon ásták mélyre a mi sírunkat gonosz, lázadó erők. Évtizedek óta tombol már hazánkban a legtervszerűbb és legelszántabb küzdelem nemzeti egyediségünk legjellegzetesebb vonásainak meghervasztása érdekében. Veszett félbe kerül a „species aeternitatis“-nak minden emberi nagyság mellőzhetetlen feltételét képező szempontja; helyette átmeneti ötletek, alacsony szenvedelmek s az állati életnek rejtegetni való létformái helyeződtek az érdeklődés középpontjába. A felszínes tudomány, a művészeti ábrázolások, az úgynevezett szépirodalom s a napisajtó egyértelműleg várázsolódnak át a romboló irányzat infernalis diapasonjává. A szabadság és a humanizmus védőpajzsa alatt egy idegen, materialista világnézet bocsátotta bele gyökérszállait a nemzet lelkébe. Az ősi, vallásos és hazafias érzés, melynek gyémántpora ott csillog az ezeréves nemzeti mult minden értékes emlékéen s amely eszményi, karakterisztikus jegy gyanánt iktatózott fajunk

jellemvonásai közé, pironkodva türte, mint burjánoznak gaz módjára a lelkekben a liberalizmus ama tulajdonai, melyek halálát jelentik az igazi szabadságnak és a valódi humanizmusnak s összezúzzák a nemzeti lét évezredek oszlopait. S mikor a nemzet színvirága részben elhullott a frontokon, részben az idegbontó erőfeszítésektől testileg, a sikertelenség ernyesztő bánatától lelkileg kimerülve tért meg otthonába; mikor a front mögött élő lakosság vállain rajta pihent a hazáért, a szeretteikért való aggódás s a napi életfenntartás mindegyre súlyosodó keresztje: a nemzeti aléltságnak ezt a nemes szíveket irgalomra gerjesztő pillanatait használta fel a romboló szellem arra, hogy régtől folytatott aknamunkáját betetőzze. A keresztény és magyar nemzeti lélek renegátjai — élükön egy nagy történelmi multtal dicsekedő család degenerált sarjadékával — s az idegen izgatóktól feltöltött frontmentes tömegek vad, fegyveres falanxszá szervezkedtek, hogy letiporják a fegyvertelen polgárságot, azt a polgárságot, azt a hazai rögöket védelmezve, a csatatereken érettük is ontotta vérét.

Igy evezett rá szerencsétlen nemzetünk a kommunizmus vizeire. Ez az eredetileg pusztán gazdasági rendszer önkéntelenül is megérezvén azt az összefüggést, mely az általános életelek és a gyakorlati élet berendezése között mindenkor fennállott, új világnézeti alapot választott magának: a monizmust, amely a merőben állati életre lefokozott embernél az élet célját is a durva anyagi jólét s az élvezet szintjére süllyeszti alá. A ferde elmélet a gyakorlati életben Marx útmutatásai szerint, mint az erőszakkal megteremtendő, közös birtoklási rend igénye jelenik meg s mint ilyen, egész láncolatát kénytelen összehozni a polgárisult élet pilléres alapelveinek. Magunk láthattuk, miként próbált berendezkedni. A valláserkölcsei elvek (lélek, halhatatlanság, örökkévalóság, felelősségérzet, lelkiismeret) pusztulásával emberi fenevadak tanyájává lett az ország s a hullaszag, amely a szovjet-házak pincéiből áradt szerte-széjjel, a legigazibb szimbóluma annak a lelki rothadásnak, amely az új szellem útirányait jelezte. A szabadság a legbarbárabb féktelenség formájában lett az egyes vezető egyéniségek privilégiuma s a legszűzű csöcselék-uralom őrzöngött közöttünk. Az egyenlőség az új világ kasztrendszerai szerint érvényesült: a vezető proletároknál a fegyenclelkiismeret kiáradásának azonos lehetőségében; a burzsoázianál a létfeltételektől való megfosztottság egyformaságában; a vezetett proletároknál a rászédettség és abszolút anarchia ugyanazonos sorsában.

A nagy emberi értékek pusztulása az iskolai életet is csak sorvasztó hatással érinthette. A nyers prozelita-vadászat szakadást idézett elő a t. testületekben, szakadást az ifjúság soraiban. Kitűnt, hogy a magyar pedagógiának nem volt „elvi vitorlája”, ezért tárult elénk annyi riasztó példája a tanári heliotropizmusnak, ezért akadt az ő mimikri-természetüknek annyi mimelöje a tanítványok között. A zajló idők egyik jelszavának, „a lelkek forradalmosításának” első következménye az iskolában a tanár és tanítvány régi viszonylatának, a szereteten és bizalmon alapuló tekintélynek megszűnése volt. Minthogy a forradalmi egyéniségeknél nem szokás erkölcsi bizonyítványt keresni, legtöbbször a selejtes elem került felül s ezeket tették meg a bizalmi rendszerben a tanárok ellenőreivé és társaik kémeivé. A szakszervezetek minden emberi méltóságot elfojtó hálózatát a gyermeki lelkekre is kiterjesztették, anyagi előnyöket ígérve a régi felfogás és tisztesség apostatáinak s a továbbtanulhatás, az anyagi boldogulás feltételeit fűzve az erőszakos konverzió becstelenségéhez.

Ami közvetlenül a Szent-Imre-főgimnáziumot illeti, örvendetes tapasztalatként állapíthatjuk meg, hogy kezdettől fogva vesztett ügye volt a kommunista agitációnak tanároknál, tanítványoknál egyaránt. A márc. 29.-i rendelet államosította iskolánkat, ápr. 27.-én gondnokot kaptunk házi ügyeink ellenőrzésére, máj. 2.-án megtörtént az iskolának és minden vagyonának köztulajdonba vétele, máj. 3.-án házunknak és a Rend minden ingóságának likvidációja; megjött a felszólítás — az élelmiszerjegyek megvonásának terhe alatt — a szakszervezetbe való belépésre; máj. 16.-án elmozdították állásából az intézet igazgatóját,

máj. 22.-én megjelent az új iskolavezető; de a sok zaklatás és megróbáltatás után is egyhangúlag az volt a t. testület minden tagjának a megingatlan véleménye, ami az első pillanattól kezdve: elveinkkel nem alkuszunk, eszményeinket el nem áruljuk, Istenünkhöz, hazánkhoz hívek maradunk.

De ifjúságunk is ab ovo idegenkedéssel fogadta a kommunizmust. Lehetnek ennek *alanyi* okai is, amennyiben a rendszerben tanárainak valamelyes méltatlannak tetsző, ha talán egészen át nem is értett üldözését látta; a megszokott vallásgyakorlatok bizonyos mérvű korlátozása vagy elmaradása, tanárainak polgári ruhában való megjelenése az órákon, a levertség, mely az egész közhangulaton érezhető volt, az idegen bizalmiaknak itt-ott feljelenése, a szakszervezeti rendszer-okozta zavarok, a tanárok sorsának bizonytalansága stb. valami nehéz idők sejtését oltotta beléjük. Azt is meg kellett éreznünk, hogy a ragaszkodó szíveknek fáj a válás, amelyre a kiszámíthatatlan jövő minden pillanatában számítások kellett. Ám a kommunista mozgalomtól való idegenkedésüket *tárgyi* okok is magyarázzák. A régi tanítási rendszer amaz erényéből, hogy csak kiforrott elméleteket, érvekkel körülbástyázott, vagy a maguk evidenciája által kétségtelen tantételeket közölt, bizonyos helyes érzék fejlődött ki a gyermeki lélekben, amelyet talán a józanság természetes igényének lehetne neveznünk s amelyet az ifjú elme egy-két évi csiszolódás után szükségképpen megszerez s alkalmaz is a hirdett elméletekkel szemben. Ez a kritikai érzék mozdult meg és emelte fel tiltakozó szavát akadémikus modorban, forrásművekkel felfegyverezve, valahányszor a kommunista szónokok (mindössze kettő járt nálunk, egyszer valami Prohászka János, azután a nagyszalontai forradalmi törvénytörő elnöke, az expiarista Rehák Pál iskolavezető máj. 22—jún. 12.) az ő rendszertelen tételeiket, egy-két ész- és természetellenes jelszavukat elfogadtatni akarták.

Tény az, hogy elméletileg nem sikerült ifjúságunk forradalmasítása. Nem is az elmélet volt a veszedelmes, hanem a gyakorlati életelvek, úgy, ahogy azokat a kommunizmus hívei hirdették.

Payot találóan jegyzi meg, hogy az ifjúságnak két nagy eredendő bűne van: a lustaság s az érzékiség. Az igazi nevelői bölcsesség ezekre törekszik bilincseket verni, a kommunista életfelfogás éppen ezeket dédelgette a legtöbb kedvezéssel. A tanácskormányának és közegeinek egyes tantárgyak belső értékéről hangoztatott becsmérlő kritikája, az osztályozás eltörlése, a bizalmiaknak szánt szerep a tanári konferenciákon stb. hatékony eszközöknek bizonyultak az átlagos diáktermészeteknél a munkaszeretet és az ambíció megcsökkentésére. A fáradalmak kevesbbítése, a pozitív élvezetek igényének fokozása, a szakszervezetek koedukációs csalogatásai, az érzéki szenvedélyek lángrollobbantásai hatalmas megtörői lehetnek volna a vallás-erkölcsi eszmények fékező hatalmának, elszánt oltogatói a lelkiismeretnek s a szeméremérzetnek, mint égi származásunk s nagyrahitottságunk bennünk lobogó őrtüzeinek. Hogy e tekintetben minő hatással volt intézeti ifjúságunk lelki világára a letűnt szomorú időszak, azt csak a jó Isten s Ők maguk tudhatják igazán.

Mi örültünk, hogy mindvégig együtt lehattünk fiainkkal s mint élő tilalomfák, a lehetőség szerint mindvégig ellensúlyozhattunk, vagy legalább mérsékelhattunk minden káros hatást. A főbizalmiak — egyébként jó fiúk — társaik ruha- és pénzügyeiben jártak el; a kinevezett diákdirektórium nem létezett; átképző, „felvilágosító” előadás nem volt. Együtt mentünk az érzések bensőségétől, a remények közösségétől áttüzesedett Te Deumra. (jún. 12.)

Mindenesetre hálát kell adnunk az isteni Gondviselésnek, hogy amikor a filozófiai-lag, etikailag és gazdaságilag lehetetlen rendszer bukása után a 1919—20. isk. év elején számot kellett vetnünk a történetekkel, kirívóan megtévedt tanulóról nem igen akadt híradás; ami kifogás felmerült, az főképp a nagyszüneti magaviselet ellen szólt s azt is inkább a pubertás korával járó túlcspangás, részben a családi környezet befolyása, az újság ingere, vagy a kilátásba helyezett önrendelkezési jog álmodott reménye magyarázza meg. A kiküldött fegyelmi bíróság mindössze 4 tanuló viseletét találta kifogásolhatónak, amiért

igazgatói megrovásra ítélte őket. A „vörös hadseregbe“ könnyebb bizonyítványszerzés reményében még áprilisban egy VII. o. tanulóknak lépett.

Akármeekkora gyász üli meg manapság lelkeinket; akármennyire marcangol bennünket közvetlen jövőnk bizonytalansága: a bosevikizmusnak istenítélet-számba menő megpróbáltatásai után lehetetlen nem éreznünk már most is bizonyos megkönnyebbülést. A létezés anyagi feltételei hazánk kegyetlen megcsonkítása miatt még nincsenek biztosítva számunkra, de fajunk méltóságának talpraállítása s az emberi élet lehetősége új életerőket sugároznak belénk és erős reményéseket a még fennmaradt kínzó problémák megoldására. Az iskolákban a tisztogatást, a romok eltakarításának munkáját *Huszár Károly* kezdte, a munkafegyelem, a nemzeti és keresztény szellem visszaállítását *Haller István* kultuszminiszter folytatta. A magyarok Istene koronázza sikerrel jószándékaikat!

Változások a tanári testületben. *Békefi Remig* dr., zirczi apát, intézeti kegyúr az 1918—19. isk. évre az intézet fokozatos kifejlesztésére való tekintettel *Motz Atanáz* dr.-t, a német és latin ny. okl. r., továbbá *Koronczy Teofilt*, a matematika és fizika okl. r. tanárát rendelte intézetünkhöz. Utóbbi az 1919—20. isk. évre a székesfehérvári főgimnáziumhoz küldte, a mi testületünket pedig 316/1919. sz. rendeletében *Varga Virgil*, a math. és fizika és *Künn Szaniszló*, a tört. és földr. szakvizsgálatot tett, helyettes tanáraival egészítette ki. *Krivátsy-Szűts György* rajztanár 1920. jan. 1-én megvált az intézettől, helyébe az intézet kegyura *Nagy Nándor* okl. középisk. rajztanárt nevezte ki helyettes tanári minőségben. Megvált az intézettől még az isk. év elején *Martos Ágost* tornatanár is, kinek utóda *Mezey Ferenc* okl. középisk. tornatanár lett, mint bejáró óraadó. *Varga Virgil* f. é. április havában a pedagógiai vizsgálat letevésével tanári oklevelet szerzett. E szerint 1919—20-ban az igazgatón kívül 11 okl. r., 1 szakvizsgálatot tett helyettes tanár, 1 okl. helyettes rajztanár és 1 okl. bejáró óraadó tornatanár működött. A másvallású tanulók hitoktatóinak száma 5 volt.

Az iskola elhelyezése. 1918—19-ben a VII., 1919—20-ban a VIII. osztály is megnyílt s így immár teljessé lett a Szent-Imre-főgimnázium, melynek a nyilvánosság és az érettségi vizsgálat tartásának jogát a VKmin. 106.228/1919. B. XI. sz. rendeletével adta meg. Ideiglenes otthonunk még mindig az I. Váli-u. 1. sz. székesfővárosi elemi iskolában volt, a székesfővárosi Tanács mégértő jóvoltából itt is lesz még jóideig, amíg t. i. a viszonyok annyira nem javulnak, hogy hozzáfoghassunk nagyszabású kész építkezési programunk megvalósításához (53.868/1920. VII. sz. határozat). A kegyes támogatásért mélységes hálával adó unk a székesfőváros tek. Tanácsának, elsősorban *Bódy Tivadar* dr., polgármester és *Buzáth János* dr., közoktatásügyi tanácsnok uraknak.

A számunkra átengedett helyiségeket mindvégig zavartalanul használhattuk, csupán a tornatermet tartotta lefoglalva régebben az oláh katonaság, újabban a karhatalmi alakulat.

Ügymenet. A beírások aug. 28., 29. és 30.-án voltak. Szept. 4.-én elővettük a még júniusban elkészített osztályozó íveket s a VKmin. 103.252. sz. rendelete értelmében megsemmisített kommunista bizonyítványok és anyakönyvek helyett újakat, törvényeseket állítottunk ki. Az alakuló tanácskozmányt, minthogy az elszéledt tanári kar tagjai előbb nem jöhettek össze, szept. 10.-én, a javító és felvételi vizsgálatokat szept. 11., 12., 13.-án, a Veri Sanctet és évnnyitó ünnepélyt szept. 14.-én tartottuk. Utána megkezdődött a rendes tanítás, nov. 10.-től márc. 5-ig a fűtési nehézségek miatt 30 perces órákban. A karácsonyi szünet dec. 18.-tól jan. 14-ig tartott; jan. 26.-tól febr. 29-ig a spanyol-járvány miatt teljesen szüneteltek az előadások. Az I. félévi osztályozót febr. 25.-én, a másodikát jún. 25.-én tartottuk. A VIII. osztályiak évvégi összefoglalásai máj. 31.-től jún. 5-ig, a többi osztályokéi jún. 21—25-ig voltak. Jún. 30.-án Te Deummal és évrzáró ünnepéllyel fejeztük be az évet. A magánvizsgálatokat júl. 2. és 3.-án tartottuk.

Egészség-ügy. A tanulók egészségi állapota nagyjából normális volt. A járványok ugyan nem kerültek el bennünket sem, de súlyosabb eset — hál' Istennek — nem fordult

elő. Annál elevebben fájlaljuk, hogy egyik kedves, jó fiunk, *Karny Tibor*, V. o. t., villa mos-szerencsétlenségnek esett áldozatául. Az ö. v. f. n.!

A szemvizsgálatot *Benard Ágost* dr., iskolaorvos végezte. Nem hagyhatjuk feljegyzetlenül azt a magában álló, páratlan tényt, hogy van magyar orvos, ki annyira szívéen hordja az iskola-egészségügyet nemcsak elméletben, hanem a gyakorlatban is, hogy akkor is tud időt és energiát áldozni intézete ifjúságáért, amikor reá, mint népjóléti és közegészségügyi miniszterre országos nagy gondok súlyosodnak. Hálásak vagyunk Öccellenciájának az intézet iránt mutatott nagy szereteteért, de hálásak vagyunk azért az ékes példáért is, melyet a munka demokráciájában mindnyájunknak adott.

Év végén 110 tanulót oltottunk be újra.

Látogatások. *Békefi Remig* dr., zirczi apát, az intézet kegyúrá, április 24. és 26.-án, továbbá az érettségi szóbeli vizsgálaton látogatott meg bennünket. *Pintér Jenő* dr., tankerületi kir. főigazgató úr jan. 16.-án tekintette meg intézetünket. Sűrűn látogattak el hozzánk a megbízott szakfelügyelők, hasznos megbeszéléseket folytatva a látogatás alatt tapasztaltokról az érdekeltekkel.

Könyvtárak. *A tanári könyvtár* jelen állománya: 620 mű, 804 köt. 12 ezer kor. ért. — Folyóirat járt: 12, előfiz. ára: 420 kor. — *Erödi-Harrach Béla* dr., ny. tanker. főigazgató úr könyvtárunkat gazdag adománnyal gyarapította, amely azonban még leltározásra vár.

Az ifjúsági könyvtár vétel útján 63 művel gyarapodott, 163 köt. 262·90 kor. ért. Az ifj. könyvtár jelen állománya: 1256 mű, 1746 köt. 12.808·90 kor. értékben.

Szertárak. *A filológiai szertár* jelen állománya: 41 kép 457 kor. értékben.

A földrajzi s történelmi szertár mélt. *Erödi Béla* dr., nyug. tanker. kir. főigazgató úr adományából a Magyar állam közigazgatási térképével gyarapodott (8 részletkép).

Jelen állomány: 33 térkép, 55 falikép 2000 kor. értékben.

A természetrajzi szertár jelen állománya: 87 falikép, 6 kristálytengelyváz, 20 kristályminta. *Erödi Béla* dr., főigazgató úr quarnerói korall- és kagylógyűjteménye, *Batisweiler János* úr lepkegyűjteménye, egy földtani és egy ásványgyűjtemény.

Természettani szertár. A bajai, egi és a székesfehérvári intézetektől kaptunk 29 drb. készüléket 702 kor. értékben, Az 1918—19. isk. évben vettünk 70 darabot 4123·52 kor. értékben. Az 1919—20. isk. évben vettünk 35 darabot 11.240 kor. értékben.

Jelen állomány: 134 tételszám 16.446·52 korona értékben.

A rajzszerár jelen állománya: 41 drb. edény-, lepke-, gipszminta, színes műlapok, fa-, réz- és linoleum-metszetek 300 kor. ért.

A tanulók viselete, szorgalma, előmenetele, magatartása. Kirívó nagy kárai a kommunizmusnak nem igen mutatkoztak intézetünk ifjúságán, de azért tagadhatatlan, hogy a bolsevista szellem, mely a keresztény erkölcsi tilalmakkal szemben a szenvedélyek szabadságát védte s a munka és kötelességteljesítés helyett a kényelemszeretetet dédelgette, tanulóinkat érintetlenül nem hagyta. Még legjobb fiainkban is bizonyos ernyedtség, a lelkiismereti érzékenységnek bizonyos elhalványulása, a nemes ambíciónak valamiféle ellanyhulása volt év elején észlelhető, amelyet a jobbaknál ugyan elég hamar, de az átlagos diáktermészeteknél csak nagyon lassan sikerült eltüntetnünk. Kissé nehézkesen, de azért mégis csak megindultak a tisztességes munka, az önfegyelmzés, a komoly munkavégzés útján. Megindultak főképp azoknak a vallás-erkölcsi elveknek a hatása alatt, amelyeknek átélését minél tudatosabbá iparkodtunk tenni. Két ízben (okt. 31—nov. 3.-ig és apr. 28—31.-ig) tartottunk ifjúsági szentgyakorlatokat, ötször végeztünk közös szentgyónást és szentáldozást, imával kezdtük és végeztük az előadásokat, vasár- és ünnepnap szentmisét és szentbeszédet hallgattunk, résztvettünk a feltámadási s úrnapi körmeneten, szóval: minden alkalmat felhasználtunk, hogy nagyra neveljük tanítványainkban az isten-gyermeki öntudatot, a felelősségérzetet, mert jól tudjuk, tapasztalásból láttuk, hogy nincs erkölcs, nincs becsület, nincs tisztesség, nincs hazafiság, nincs emberiség, hacsak nem

a ker. evangélium szűz talajából fakadt. Jún. 20.-án Hanauer István, váci püspök úr, 86 tanulókat bérálta meg.

Mária-kongregáció. Főlavatott tag volt 72, jelölt 10. A Mária-kongregáció vezetése *Hümpfner Tibor* dr.-ra volt bízva, prefektusa *Csepela Alajos* volt. A kongreganták hetenkint tartották gyűléseiket. A tagfölvételi ünnepséget 1920 május 16.-án tartottuk, amikor *Krywald Ottó* dr., érseki főbiztos úr volt kegyes a szép szertartásokat végezni és 25 ifjút kongregantává avatni.

A Mária-kongregáció jötevői voltak: Békefi Remig dr., zirczi apát, aki 400 koronát, továbbá Vargha Damján és Kühn Szaniszló tanárok, akik 100—100 K-át adományoztak költségeink fedezésére.

Önképzőkör. Szeptember 21.-én alakult meg az Önképzőkör *Brisits Frigyes* tanár elnöke alatt. Aelnök lett *Temple Rezső*. Az Önképzőkör 12 rendes és 4 ünnepi ülést tartott, amelyeken összesen 49 szavazat és 10 felolvasás hangzott el. A zárógyűlés április 24.-én volt *Békefi Remig* dr., apát úr jelenlétében. Pályadíjat tűztek ki: Turczer Imréné önmagméltsága, Baranyay Jusztin igazgató, Vargha Damján, Orsovai Fülöp, Motz Atanáz, Kühn Szaniszló tanárok, Péter József főhdgy., egy névtelen és az Önképzőkör. Elnyerték: Szalay Rezső, Graff Kálmán, Szüllő Árpád, Beitzer Győző, Bathó István, Matits Lajos, Hidassy Dezső, Belkó Ágost, Temple Rezső, Ruda Lajos, Faykiss Géza és Nagy Zoltán.

Cserkész-csapat. Március 1.-én alakult meg intézetünkben a cserkészcsapat. A csapat vezetője; *Orsovai Fülöp* dr., első tagjai: Batisweiler Nándor, Ipolyi-Keller Tamás VI., Hergloz Jenő, Hidassy Dezső, Hocz Gábor, Mihályovics Tibor, Németh Lóránt, Petrányi Győző, Szüllő Ferenc VII. o. tanulók.

Jótekonyság. a) A Segítőegyesület alapszabályszerűen ugyan még nem alakult meg, de az alap gyűjtésére, szegény tanulóink helyzetének könnyítésére az idén is törekedtünk. Év elején volt 1163 K 60 f készpénzünk és 15 drb. 100 K névértékű hadikölcsönkötvényünk. *Gyarapodás:* *Békefi Remig* dr., zirczi apát úr engedelméből 902 K, José Gallart y Girbál úr 250 K, Pálházy József úr 200 K, Boleman Károly úr 10 K, N. N. 50 K, N. N. 30 K, Szüllő Árpád úr 1 drb. 10 frankos arany; kamat 30 K 70 f, összesen 1472 K 70 f és 1 drb. 10 frankos arany. *Kiadás:* könyvekre 944 K 65 f, Erődi Béla-jutalomdíjra 60 K, összesen 1004 K 65 fill. *Jelen vagyonunk:* 1631 K 75 f készpénz, 1 drb. 10 frankos arany és 15 drb. 100 K névértékű hadikölcsönkötvény. A Segítőegyesületi *könyvtár* vétel útján 172, ajándék útján 366 könyvvel gyarapodott. Jelen állomány: 2249 könyv 20.000 K értékben.

Az intézet kegyura 103 tanulóknak 14.160 K tandíjat engedett el.

José Gallart y Girbál úr egy VII. o. tanuló (Thén Kálmán) segélyezésére 250, N. N. úrnő 100 (Hocz Gábor VII. o.), Kajdi Imre úr egy jóviseletű kath. tanuló (Dörfler Ernő I. o.) jutalmazására 50 K-t ajánlott fel.

Az Amerikai Gyermekegélyező Akció ingyen-reggelijét az ősz folyamán 70, az ingyenes ebédet a télen és a tavasszal 93 tanulóknak élvezte. 46 tanuló cipőt, 77 felsőruhát, 24 pedig 1—1 pár harisnyát kapott.

A hollandiai üdülésre 22, Schweizba 3 tanulóknak ment el.

b) Zemplén Béla IV. o. t. a Bésán-féle (200), Weber Andor V. o. t. a Győri Kir. árvaalap (200), Litvai János V. o. t. 500 K, Szentpétery Gyula VII. o. t. 700 K nevelési segítségben, Hidassy Dezső és Hocz Gábor VII. o. t. a budai Mária-Terézia (240), Mattyasovszky Pál VII. o. t. a Mattyasovszky-féle (180), Petrányi Győző VII. o. t. a Győri Kir. árvaalapból 200, Alkér György VIII. o. t. 160 K, Neuhold József VIII. o. t. a Mecséry-féle (140), Zielinski István VIII. o. t. a jövedéki bírság-alapból 300 K osztóndíjban részesült. Az osztóndíjak összege: 3060 K.

A háborús osztóndíj-alap a jelen év elején volt: 77 drb. 100 K hadikölcsönkötvény. A 775 K 10 f készpénz 20 K 40 f kamattal gyarapodott.

c) *Békefi Remig dr.*, zirczi apát úr 450 K-t adományozott 1—1 osztály legkiválóbb tanulójának (Weisinger György I., Kárász Artúr II., Huba Árpád III., Viczián Imre IV., Hrauda Rezső V., Palos György VI., Mihályovics Tibor VII. és Szüllő Árpád VIII. o. t.) és az énekkar legbuzgóbb tagjainak (Novák László III. és Ottávi Rajmund IV. o. t.) könyvjutalmára. Az Erödi-Harrach Béla dr. 25 éves főigazgatói jubileumának emlékére alapított Erödi-jutalmat Szerdahelyi Imre II. o. t. (földr.) és Finciczky István IV. o. t. (magyar) nyerték el.

Baranyai Jusztin dr., a Bernardium igazgatója a felső, *Hümpfner Tibor dr.*, hittanár az alsó osztályiak közül a vallásban legkiválóbbak kitüntetésére osztályonként 1—1 könyvet (Csepela Alajos VIII., Hidassy Dezső VII., Majláth Imre VI., Szentpétery Antal V. Král Rudolf IV., Novák László III., Lánicz László II., Biacs Nándor I. o. t.) adományoztak. Könyvjutalmat ajánlottak még fel: *Barta Berta* úrnő, továbbá az *igazgató, Motz Atanáz dr. Kühn Szaniszló, Vargha Damján dr., Varga Virgöl* tanárok; elnyerték: Demjanovich József, Dörfler Ernő, Előd Károly, Hrauda Károly, Martos Ágost, Mérey István I., Ács László, Benárd Miklós II., Deréky István, Jung Péter, Moldován László III., Tiszje József IV., Hoffer János, Petrilla István, Zemplén Zoltán V., Faykiss István, Gömöri Pál, Graff Kálmán VI., Hocz Gábor, Petrányi Győző VII., Faykiss Géza VIII. o. t. — Nagy Zoltán VII. o. tanuló, ki az ifjúsági vegyeskar énekeit kísérte szép játékaival, elismerésül az intézet részéről kapott jutalmat.

Külön kell megemlítenünk *Karny Rezső dr.*, p. ü. főtanácsos úr kegyeletes szép adományát, ki szerencsétlenül járt Tibor fia emlékére 500 K-t adományozott a leendő intézeti oltárkép megfestésére. *Bayer-Krucsay Dezső dr.*, svéd alkonzul úr és *Kendefi Vince* nagykereskedő úr 1000—1000, *Saxlehner Lajos* úr 500 K-t ajánlott fel az intézeti zászlóra. *Rössler Gyula* kertigazgató úr és neje a St.-Gabrielén hősi halált halt fiuknak emlékére létesítendő ösztöndíjalapítvány első részletekép 1000 K-t tettek le. *Pálházy József* úrnak immár 800 K-ra felszaporodott alapítvány-tőkéjét a Segítőegyesület számadásaiban kezeljük.

Fogadják mindnyájan az intézet őszinte köszönétét!

Ünnepélyek. Okt. 6.-án az aradi vértanuk örök emlékének adóztunk. Okt. 27. és 28.-án a bpesti középiskolai tanulókkal egyetemben George Clark angol államférfiú elé vonultunk, hogy tüntetően adjunk kifejezést a keresztény nemzeti gondolathoz való ragaszkodásunknak. Nov. 16.-án, a nemzeti hadsereg bevonulása napján Te Deumot tartottunk s testületileg vettünk részt Horthy Miklósnak a fővárosba lépése nemzeti jelentőségű ünnepén. Jan. 19.-én az iskolai előadások keretében, 24.-én pedig a nagyobb nyilvánosság előtt gyász-ünnepség formájában méltattuk a neuillyi békeszerződés szomorú tényét. Márc. 15.-én a márciusi lelkes nagy idők szellemét újítottuk fel. Apr. 30.-án az alsó osztályi tanulók hódoló felvonulással járultak a hollandi követség elé, a hollandi trónörökös születésnapja alkalmából. Jún. 4.-én, a békeszerződés aláírása napján, belekapcsolódva az egyetemes nemzeti gyászba, az egyes előadásokon történt meg a mi nagy nemzeti fájdalomunknak hittel és bizalommal telített kifejezése. Jún. 13.-án intézetünk jelen volt a bpesti kath. középiskolai ifjúságnak Szent Jobb-ünnepén és körmenetén. Jún. 29.-én ifjúságunk résztvevén a bpesti középiskolai tanulók együttes tornaversenyén, díszfelvonulással tisztelgett el *Horthy Miklós*, az ország kormányzója előtt. Jún. 30.-án tartottuk az évzáró ünnepélyt, ekkor osztottuk ki a jutalmakat. Ez alkalommal búcsuztunk a bpesti tankerület volt főigazgatójától, *Erödi-Harrach Béla dr.* úr Öméltóságától, ki intézetünknek kezdettől fogva lelkes irányítója és bölcs vezetője, a t. testületnek atyai jóbarátja, minden törekvésünknek megértő támogatója volt. Ugyanekkor emlékezett meg a t. testület és az ifjúság az intézet igazgatójának 30 éves tanári jubileumáról. A kultuszminiszter úr Önagyméltóságának nevében *Erödi-Harrach Béla dr.*, tanker. ny. főigazgató, a rendtársak részéről *Szentes Anzelm dr.*, zirczi perjel, a volt pécsi tanítványok nevében *Pogány Frigyes dr.*, min. tanácsos, a t. kar részéről *Brisits Frigyes dr.*, az intézeti ifjúság nevében *Szüllő Árpád* köszöntötték szíves szóval a jubilánst.

III.

A tanári testület működési köre.

1. Hatóságok.

A Szent-Imre-főgimnázium fenntartója a magyar ciszterci Rend, kegyura *Békefi Remig* dr., zirczi apát, egyetemi ny. r. tanár, a Magy. Tud. Akadémia r. tagja.

Tanulmányi tekintetben az iskola a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium és a budapesti tanker. kir. főigazgatóság vezetése alatt áll. Vallás- és közoktatásügyi miniszter: *Haller István*; a minisztériumi középiskolai ügyosztály főnöke: *Viszota Gyula* dr., tanker. kir. főigazgató, a M. Tud. Akadémia tagja; a budapesti tankerület főigazgatója: *Pintér Jenő* dr., tanker. kir. főigazgató, a M. Tud. Akadémia tagja.

Erseki biztos: *Krywald Ottó* dr., a róm. kath. vallástanítás szakfelügyelő-iskola-látogatója.

2. Tanári testület.

a) **Igazgató:** *Bitter Illés*, ciszt. r. áld., r. tanár, a tanári könyvtár öre, az ifj. énekkar vezetője, tandíjkezelő. Szaktárgyai: a német és latin ny. és irod. — Tanította a német ny. és a bölcséletet a VIII. oszt.-ban, heti 6 ó. — Tr. é. 30, ebben az iskolában 8.

b) A tanári testület rendes tagjai:

Bosnyák Pongrác, ciszt. r. áld., r. tanár, a III. o. főnöke. Szaktárgyai a latin és görög ny. és irod. — Tanította a latin nyelvet a III. o., a görög nyelvet a VI., VII. és VIII. o., h. 20 ó. — Tr. é. 13, e. i. 3.

Brisits Frigyes dr., ciszt. r. áld., r. tanár, a VI. o. főnöke, az Önképzőkör vezetője, az ifj. könyvtár öre. Szaktárgyai a magyar és a latin ny. és irod. — Tanította a magyar ny. és irod. a IV., V., VI. és VII. o., a latin nyelvet a VI. o., h. 18 ó. — Tr. é. 7, e. i. 6.

Hümpfner Tibor dr., ciszt. r. áld., r. hittanár, a Mária-kongregáció prézeze, hitszónok. Szaktárgya a vallástan. — Tanította a vallástant I—VIII. o., h. 16 ó. — Tr. é. 7, e. i. 3.

Kiss Albin dr., ciszt. r. áld., r. tanár, a VII. o. főnöke, a tört. és földr. gyűjtemény öre. Szaktárgyai a történelem és a latin ny. — Tanította a latin nyelvet a VII. o., a történelmet a VI., VII. és VIII. o., h. 14 ó. — Tr. é. 17, e. i. 7.

Kühn Szaniszló, ciszt. r. áld., h. tanár. Szaktárgyai a történelem és földrajz. — Tanította a földrajzot az I., II. és III. o., a történelmet a III., IV. és V. o., h. 17 ó. — Tr. é. 1, e. i. 1.

Magdiás Gáspár, ciszt. r. áld., r. tanár, a VIII. o. főnöke, a fizikai szertár öre. Szaktárgyai a természettan és a mennyiségtan. — Tanította a fizikát a VII. és VIII. o., a mennyiségtant a VI., VII. és VIII. o., h. 17 ó. — Tr. é. 29, e. i. 3.

Motz Atanáz dr., ciszt. r. áld., r. tanár, a II. o. főnöke, tanárszéki jegyző. Szaktárgyai a német és latin ny. — Tanította a magyar nyelvet a II. o., a latin nyelvet a II. o., a német nyelvet az V. és VI. o., h. 18 ó. — Tr. é. 4, e. i. 2.

Nagy Nándor, világi, h. tanár, a rajzszertár öre. Szaktárgyai a rajzoló geometria és művészeti rajz. — Tanította a rajzoló geometriát az I., II., III. és IV. o., h. 10 ó. — Tr. é. 1, e. i. 1. (Krivátsy Szűts György, világi, h. tanár távoztával 1920. jan. 1-én kezdte szolgálatát.)

Orsovai Fülöp dr., ciszt. r. áld., r. tanár, az V. o. főnöke, a filológiai szertár öre, cserkésztszít, az ifj. takarékpénztár kezelője. Szaktárgyai a latin és görög ny. — Tanította a latin ny. és irod. az V. és VIII., a görög ny. és irod. az V. o., h. 15 ó. — Tr. é. 6, e. i. 5.

Pataki Kálmán, ciszt. r. áld., r. tanár, a természetrajzi és vegytani szertár öre. Szaktárgyai a természetrajz és földrajz. — Tanította a természetrajzot az I., II., IV., V. és VI. o., h. 13 ó. — Tr. é. 6, e. i. 5.

Schwartz Elemér dr., ciszt. r. áld., r. tanár, a IV. o. főnöke. Szaktárgyai a német és latin ny. és irod. — Tanította a latin ny. a IV., a német nyelvet a III., IV. és VII. o., h. 16 ó. — Tr. é. 5, e. i. 4.

Varga Virgil, ciszt. r. áld., r. tanár. Szaktárgyai a természettan és mennyiségtan. — Tanította a mennyiségtant az I., II., III., IV. és V. o., h. 17 ó. — Tr. é. 1, e. i. 1.

Vargha Damján dr., ciszt. r. áld., r. tanár, az I. o. főnöke, a segítőegyesület vezetője. Szaktárgyai a magyar és latin ny. és irod. — Tanította a latin ny. az I., a magyar ny. és irod. az I., III. és VIII. o., h. 18 ó. — Tr. é. 21, e. i. 8.

c) **Óraadó tanár:** *Mezey Ferenc*. Szaktárgya a testgyakorlás. — Tanította a testgyakorlást az I—VIII. o., h. 10 ó. — Tr. é. 10, e. i. 1.

d) **Gyakorló tanárjelöltek:** *Csaplár Konrád*, ciszt. r. áld., a természettan és matematikából, *Farkas László*, Eötvös-kollegiumi tj. a tört. és földr., *Firbás Oszkár*, Eötvös-kollegiumi tj. a tört. és földr., *Hadarics Vendel*, ciszt. r. áld., a természettan- és mennyiségtanból, *Majtényi Erik*, ciszt. r. áld., a lat. és gör. ny., *Mohay Ádám*, ciszt. r. áld., a természetrajz- és kémiából, *Peszszér Asztrik*, ciszt. r. áld., a természettan- és mennyiségtanból, *Székely Ottokár* dr., ciszt. r. áld., a tört. és latin ny.

e) **A másvallású tanulóknak az intézeten kívül álló hitoktatói:** *Mihalovich Sándor*, g. kath., *Nedelykoviits Velimir*, g. kel. szerb, *Veress Jenő* ref., *Szűts Gábor* ág. h. ev. és *Péner Miklós* dr., izr. hitoktatók.

f) **A rendkívüli tárgyak tanárai:** *Benard Ágost* dr., népjóléti és népegészségügyi miniszter, tanította az egészségtant a VII. o. h. 2 ó., *Bitter Illés* igazgató tanította az éneket h. 3 ó., *Brisits Frigyes* dr., a kezdő fokon h. 2 ó., *Hümpfner Tibor* dr., a középső fokon h. 2 ó., *Kiss Albin* dr., a felső fokon h. 2 ó. a francia nyelvet, *Orsovai Fülöp* dr., a gyorsírást a kezdőknél és haladóknál h. 2 ó., *Nagy Nándor* a művészeti rajzot h. 2 ó.

IV.

A tanárok társadalmi és irodalmi munkássága.

A tanári kar tagjai az iskolai munka mellett a társadalmi, közművelődési, tudományos és irodalmi mozgalmakban is tevékeny részt vettek.

Bitter Illés igazgató, a Szent-István-Akadémia r. tagja, a Kath. Középiszkolai Tanár-egyesület és a Budapesti Kath. Tanári Kör elnöke.

Bosnyák Pongrác 2 előadást tartott a Nemzeti Hadsereg katonáinak A régi római néprétegekről.

Brisits Frigyes dr., a „Magyar Középiszkola“ társszerkesztője, 2 előadást tartott A katona a magyar költészetben címmel a Nemzeti Hadsereg katonáinak, az Egyesült Ker. Nemzeti Liga kelenföldi körében A kath. szépirodalomról. Cikkei: A modern kath. líra. (Élet.) Az Ady-probléma. (Élet.) Prohászka Ottokár mint szónok. (Kath. Szemle.) Prohászka nyelvészettikája. (Élet.) Újabb egyházi szónokaink. (Szent-István-Társulat Almanachja.) A kath. szépirodalom problémája. (Kath. Élet.) Kisebb cikkek, kritikák a szaklapokban, folyóiratokban és napilapokban.

Hümpfner Tibor dr. előadást tartott a Nemzeti Hadsereg katonáinak A háború etikájáról.

Kiss Albin dr., a Szent-István-Akadémia r. tagja. Előadást tartott a Bpesti Kath. Tanári Körben Schneller reformiskolájáról. (Megjelent a Magyar Középiszkola XI. évf. 9—10. sz.) Cikkeket, könyvbírálatokat írt a Magyar Középiszkola-ba.

Schwartz Elemér dr. felolvasásai: Bajor vagy frank eredetű-e a hienc nép és nyelvjárása? (A Phil. Társaságban.) A nyugatmagyarországi németek. (Az Urániában.) A becéző nevek. (A Magyar Nyelvtudományi Társaságban.) A hazai német telepítések. (A katona-

ságnak.) Cikkei: A hazai bajor nyelvjárások egy-két hangtani problémájáról. (Akad. dícséret a Sámuel-díjjal kapcsolatban. Egy. Phil. Közl. XLII. k., 209. l.) Hienc és rábalapincsközi csúf- és gúnynevek. (Ethnographia, XXX. k., 110 l.) Nyelvkeveredés a lapincson túli német nyelvjáróterületen. (A Sámuel-díjjal jutalmazott mű. Nyelvtudomány VII. k.) Kritikai megjegyzések a bajor nyelvjárások felosztására. (Egy. Phil. Közl. XLIII. k., 183. l.) Folklor-széptan. (Ethnographia, XXIX. k., 291. l.) Zur Kenntnis der bayrischen Mundart in Ungarn. (Zeitschrift für deutsche Mundarten, Berlin, 1920. 1. füzet.) A nagyfalvi bolygó vadász mondája. Forrástanulmány. (Ethnographia. 1919. évf.) Ezenkívül sok apróbb nyelvészeti és folklorisztikai cikk; több könyvismertetés és könyvbírálat a hazai és külföldi lapokban és folyóiratokban.

Vargha Damján dr., a Magyar Tud. Akadémia lev. és a Szent-István-Akadémia r. tagja s a III. o. titkára; a Budapesti Tudomány-egyetemen a régi magyar irodalom magántanára. Cikkei: Clairvauxi Szent Bernát a magyar kódexirodalomban. (Székfoglaló a Magy. Tud. Akadémia I. o. ülésén 1920. március 22.-én.)

V.

Tananyag.

Az 1899. évi Gimnáziumi Tantervben előírt tanítási anyagot megfelelő rövidítésekkel minden osztályban elvégeztük. Az olvasmányokra, könyvnevelőkre és írásbeliekre nézve — amennyire csak lehetett — a régi rendhez igazodtunk.

VI.

A tanulók névsora.

Rövidítések jelentése: g. kath. = görög katolikus; g. kel. = görög keleti szerb; ág. h. ev. = ágostai hitvallású evangélikus; ref. = református; izr. = izraelita; ism. = ismétlő; gr. = gróf; mt. = magántanuló; sz. = szabályszerű. A zárójelben a tantárgyak vannak jelezve, melyekből elégtelen az előmenetel.

I. OSZTÁLY.

Osztályfő: *Vargha Damján* dr.

Beiratkozott: 85, bizonyítványt kapott: 76.

Jelesrendű: Biacs Nándor, Demjanovich József g. kath., Dörfler Ernő, Előd Károly, Hrauda Károly, Martos Agost, Mérei István, Oberding Jenő, Rónay László mt., Weisinger György. — *Jó*: Amberg Péter, Bleyer Ferenc, Csomay Béla, Erdődy Elek, Farkas Sándor, Gáldi Gábor, Jahoda Antal sz., Késmárky József, Kiss Kornél, Kocsis Nándor mt., Kövesdi József, Koszmovszky Tibor sz., Lánicz László mt., Preszter Tibor, Sibalszky Miklós, Szőke Gábor, Szőnyi Zoltán sz., Tirpák Sándor, Vetter Sándor, Votin Lajos, Waldhauser György, Warga László. — *Elégséges*: Augusztin Vince, Babóczky István, Bajza Béla, Bárkóczy-Klopsch Ferenc, Berinkei Géza ref., sz., Boronkay Lajos, Borsody Sándor, Böröcz Béla sz., Durkó András ref., mt., Elekes Lajos, Fehér István, Fuchs Károly, Geszler Ödön sz., Gyárfás János sz., Götz Sándor, Heincz Miklós mt., Kalmár István izr., mt., Kertész József, Laposán Árpád, Meyer Attila, Nagy Ernő, Németh Gyula mt., Peiniger Károly ág. h. ev., mt. Ráthonyi Zoltán ref., sz., Réthy Gábor sz., Saxlehner Lajos ref., Szentgyörgyi Lóránt, Sztéhló Gábor ág. h. ev., Zlinszky László mt., Zsögön Tibor.

Elégtelenek: Egy tárgyból: Baricza Ferenc (termr.), Bauer Rezső (termr.), Borostyán László (r. geom.), Haász Pál (termr.), Hantzmamm József (r. geom.), Jakab Károly ref., (lat.), Keresztesi Sándor (lat.). — *Két tárgyból:* Heilek Pal (termr., mennyt.), Kludák István, (lat., r. geom.), Szécsi István sz. (lat., r. geom.), Zsigmond István (lat., mennyt.). — *Több tárgyból:* Nagy István (lat., termr., mennyt.), Parupka Ferenc sz., (magy., lat., mennyt.), Stifft László sz., (magy., lat., mennyt., r. geom.).

Kimaradtak: Bolemann Tibor, Divald Kornél, Peiniger Gerhard ev., mt. — *Hollandiai üdülésre mentek:* Berkes Kálmán, Ghyczy Pál ref., Hallóssy Zoltán, Hartmann Vilmos ág. h. ev., Rózsaffy György, Zemplén Elemér.

II. OSZTÁLY.

Osztályfő: *Motz Atanáz dr.*

Beiratkozott: 67, bizonyítványt kapott: 53.

Jelesrendű: Antunovits Béla, Ács László, Benárd Miklós, Haggemacher Pál ref., Kárász Artúr, Lánicz László, Szerdahelyi Imre, Zimmermann Károly. — *Jó:* Czigány László, Dinich Vidor, Haller Imre, Kovács Aladár, Lechner Jenő, Lehőcz Lajos, Matus István, Miklós Géza ref., Plósz György mt., Riemer Tivadar, Sághy Kálmán, Soltész Pál, Sonnevend György, Szegő Béla, Térfi Károly, Zsoldos Imre. — *Elégséges:* Bartha László, Bollók István mt., Csapláros József, Cseh Lajos, Csepela Gyula, Farkas Elemér, Gyurik József, Kardos József, Krammer József, Rausch Pál sz., Schmitt Pál, Simkovits István, Skoff Kornél sz., Szecsődy Gyula ism., Tauber Jenő, Töreky György, Várady Antal, Zlinszky László mt.

Flégtelenek: Egy tárgyból: Bárdos Nándor (r. geom.) Fischer Ferenc (számt.), Küri Attila sz. (r. geom.). — *Két tárgyból:* Bárta Károly sz. (lat., számt.), Nagy Ferenc (lat. számt.). — *Több tárgyból:* Bresztovszky István sz. (lat., földr., termr., számt.), Fritsch Tivadar sz. (magy., lat., földr., termr., számt., r. geom.), Hauser András (magy., lat., termr., számt., r. geom.), Illia Mátyás sz., (magy., lat., földr., termr., számt., r. geom.), Lates Géza sz. (magy., lat., termr. számt., r. geom.), Szilágyi János (lat., termr., számt.).

Kimaradtak: Böckh László, Brückner József, Divald György, Folkmann István izr. Honheiszter István, Waldapfel Imre izr., mt., Wasinszky Tibor. — *Hollandiai üdülésre mentek:* Bornemissza Nándor, Ghyczy Vilmos ref., Károly István ref., Makk József, Rózsaffy Dezső. — *Schweiczi üdülésre mentek:* Rác Viktor g. kath., Steger Gyula.

III. OSZTÁLY.

Osztályfő: *Bosnyák Pongrác.*

Beiratkozott: 61, bizonyítványt kapott: 56.

Jelesrendű: Csathó Gyula, Deréky István, Huba Árpád, Jung Péter, Moldován László, Novák László, Staud Iván. — *Jó:* Bruckmayer József, Farkas Ferenc, Fronius Oszkár ág. h. ev., Fuchs Emil, Gyömörey József, Huszár László, Illés Gyula, Király Géza, Kolba Gyula, Kretzói Miklós, Marx Ferenc, Medzihradzsky Károly, Mezey Pál, Mojzes László, Pelczter László ág. h. ev., Perlaki Béla, Piszmann Pál, Szabó Tivadar ref., Szántó László, Szily József. — *Elégséges:* Barta Tivadar sz., Besenyei Gáspár, Dávid Imre, Geschitz Mihály, Göttmann István sz., Janitsáry László, Martony Imre ág. h. ev., Nagy Andor, Nagy Tibor, Ottenwald József, Romoda Ottó, Rupp Rudolf, Sass Károly sz., Schmidt József, Skoff Iván sz., Szőnyi János, Sztehlo András ág. h. ev., Tóth Miklós, Zerneck Harald sz.

Elégtelenek: Egy tárgyból: Koblinger Lajos (magy.), Schleiffer Zoltán ág. h. ev. (lat.). — *Két tárgyból:* Feisztmantel Ferenc (magy., lat.), Hoffer József (lat., r. geom.), Kochen Artur ág. h. ev., (lat., mennyt.), Lates Kornél sz., (magy., r. geom.). — *Több tárgyból:* Kovács István (lat., ném., mennyt., r. geom.), Kuharszky László sz., (magy., lat., mennyt.), Orbán Pál (magy., lat., mennyt.), Ruzics István (magy., lat., mennyt., r. geom.)

Kimaradtak: Králik Géza, Szalay István ref. *Hollandiai üdülésre mentek:* Fenes Ferenc, Klatsmány Tibor, Vásárhelyi László.

IV. OSZTÁLY.

Osztályfő: Schwartz Elemér dr.

Beiratkozott: 64, bizonyítványt kapott: 53.

Jelesrendű: Fincziczky István, Fogarassy László, Illy József, Král Rudolf, Staud Géza, Tiszje József, Viczián Imre ref. — *Jó:* Benárd Aladár, Bieber Károly, Bischof Gyula, Czigány Imre, Gallus Ernő ág. h. ev., Havas Zoltán, Kesselyák Adorján g. kath., Keszler Ottó izr., Király Gyula, Kochen Lajos ág. h. ev., Kovács Sándor, Novák Kamill, Simon Géza, Tahy Béla, Tullner Kálmán, Vados Jenő, Varga János izr. — *Elégséges:* Bathó Gyula, Csató Tibor izr., mt., Forgó László, François Lajos ism., Hatvany Károly Kollár Béla, Koroknay Sándor ref., Loór István, Mihalik Ferenc, Missik Béla, Nagy József, Nagy Lajos, Ottávi Rajmund sz., Pentz János, Rausch János, Romsauer Tibor, Sárkány István mt., Saxlehner Kálmán ág. h. ev., Simon Ákos, Szalay Kálmán g. kath., Szita Oszkár sz., Tabakovits Pál g. kel., Thaly Imre ref., Vásárhelyi Béla, Wotzasik György, Zboray Ervin.

Elégtelenek: Egy tárgyból: Novák Ferenc (mennyt.) — *Két tárgyból:* Haubenschutz Ferenc sz. (termr., mennyt.) Liebmann Hugó sz. (mennyt., r. geom.)

Kimaraat: Baross Károly, Bauer János, Dömötörfy László, Katona Imre. *Hollandiai üdülésre meniek:* Csomay Imre, Dalmai Zoltán, Hancsók Kálmán, Hohlfeld Tibor, Makk István, Vajna László, Zemlén Béla.

V. OSZTÁLY.

Osztályfő: Orsovai Fülöp dr.

Beiratkozott: 48, bizonyítványt kapott: 45.

Jelesrendű: Benárd Ágost, Gránitz László, Hoffer János, Hrauda Rezső, Peiniger Sándor ág. h. ev., Szalay Géza, Szentpéteri Antal, Weber Andor sz., Wildner Ödön, Zemlén Zoltán. — *Jó:* Bartal Kálmán sz., Blaskó Sándor, Buday Zoltán ism., sz., Dörfler Miklós, Kendi Elemér, Lupták Pál, Molnár Ferenc, Petrovits Vidor g. kel. sz., Petrilla István, Szántó Zoltán, Töreky Iván sz. — *Elégséges:* Bertalan Lajos, Horváthy Loránt ág. h. ev., Haggenmacher József ref., Litvai István, Litvai János, Prokopiusz Gábor, Stibrányi Márton, Szondi Jenő, Szöllőssy Károly, Tomcsányi Ferenc ág. h. ev., sz., Tomcsányi Gyula ág. h. ev., sz., Tomka Miklós, Waginger Mihály, Zártl Sándor sz.

Elégtelenek: Egy tárgyból: Czeiner Pál (lat.), Frits Miklós (lat.), Gazdag Imre (lat.), Romoda Győző sz. (mennyt.), Szántó Tivadar sz. (mennyt.). — *Két tárgyból:* György Béla (lat., mennyt.), Munkácsy Mihály sz. (lat., mennyt.), Orbán György (ném., mennyt.), Wojacsek József (ném., mennyt.). — *Több tárgyból:* Irányi János sz. (magy., lat., ném., termr., mennyt.).

Kimaradt: Szerdahelyi Zoltán. *Meghalt:* Karny Tibor. *Hollandiai üdülésre ment* Urbanovich László.

VI. OSZTÁLY.

Osztályfő: *Brisits Frigyes dr.*

Beiratkozott: 51, bizonyítványt kapott: 49.

Jelesrendű: Antunovits János, Belkó Ágoston, Böhm József ág. h. ev., Dudits Andor, Fáykiss István, Gömöri Pál, Nikolich Fedor, Palos György, Schmick Károly. — *Jó:* Bakos Endre, Bathó László, Czettner Ferenc, Csepela István, Graff Kálmán, Héber József, Kaczvinszky József mt., Kolba Vilmos, Majláth Imre, Miklós Ervin ref. mt., Turcsok Simon. — *Elégséges:* Batisweiler Nándor, Heinzl Frigyes, Holló Ferenc, Ipolyi-Keller Tamás, Koblinger László, Kovács József, Lakner Pál, Léber Lajos, Légrády Tibor ág. h. ev., Ottlyk Lajos ág. h. ev., Pálházy Endre, Pridafka Ernő, Rösler Endre, Stumpf Imre, Szentpétery Gyula, Wolf Vilmos.

Elégtelenek: *Egy tárgyból:* Eberhardt Antal (gör.), Golda József (magy.), Majer Lajos (mennyt.), Putz Ferenc (mennyt.), Riemer Miklós (mennyt.), Sántha István (ném.), Szilasi György (mennyt.), Zboray Kázmér (ném.). — *Két tárgyból:* Balás Ödön (gör., mennyt.), Kocsis Ferenc (gör., mennyt.), Rössler Béla (gör., mennyt.), Szepessy Sándor g. kath. (ném., mennyt.). — *Több tárgyból:* Bresztovszky Domokos (gör., ném., termr., mennyt.), Kendefi Endre (gör., ném., tört., termr., mennyt.)

Kimaradt: Szerdahelyi Endre.

VII. OSZTÁLY.

Osztályfő: *Kiss Albin dr.*

Beiratkozott: 43, bizonyítványt kapott: 39.

Jelesrendű: Hidassy Dezső, Hocz Gábor gör. kath., Mihályovics Tibor, Németh Lóránd sz., Petrányi Győző, Ruda Lajos, Szüllő Ferenc, Waldapfel József izr., mt. — *Jó:* Demjanovich Endre gör. kath., sz., Hergloz Jenő, Jankovich Endre, Kaufmann István sz., Korchmáros László sz., Mattyasovszky Pál, Nagy Zoltán ref., Nickmann István sz., Szijártó Károly, Tahy Gábor sz., Thén Kálmán, Tomka Emil. — *Elégséges:* Abaffy Lajos, Buchgraber Gábor, Ertner Károly, Fütty Rudolf mt., Gallart Miksa sz., Greszl Ferenc, Heinzl Ottokár, Ilosvai László, Metzler Jenő sz., Miklós Ervin ref., mt., Romoda Ödön, Szakály Károly, Szecsődy István sz., Szentpéteri Gyula, Turczér Imre.

Elégtelenek: *Egy tárgyból:* Jeszenszky Tibor ág. h. ev. (mennyt.), Ráczi Ádám (mennyt.), Réder László (mennyt.), Szalay Miklós (mennyt.).

Kimaradt: Gál József, Mészáros József, Petrilla Aladár, Simon Sándor.

VIII. OSZTÁLY.

Osztályfő: *Magdics Gáspár.*

Beiratkozott: 32, bizonyítványt kapott: 29.

Jelesrendű: Beitzer Győző, Csepela Alajos, Matits Lajos, Neuhold József, Szüllő Árpád. — *Jó:* Fáykiss Géza, Gyulai Elemér sz., Helle Barna, Janisch Mihály, Lazay Béla, Simonyi Vilmos. — *Elégséges:* Alkér György, Bathó István, Brázay Kálmán, Follát Ádám, Gerényi Jenő, Győry Ervin, Hegyi Bálint, Kárász Ernő, Kuhn Károly, Lázár Imre gr., Ruda István, Szalay Rezső, Temple Rezső, Turnovszky Endre, Waldapfel Gábor izr., mt., Zartl László, Zboray Tibor, Zielinski István.

Kimaradtak: Donkó István, Ibos István, Zomzelli Géza.

VII.

Érettségi vizsgálatok.

Az érettségi vizsgálatok — az intézet életében az elsők — június havában folytak le. Jelentkezett 27 ny. rendes és 2 magántanuló.

A június 9., 10. és 11.-én tartott írásbeliek tételei voltak:

a) A magyar irodalomból: A magyar nemzet joga eredeti országhatáraihoz. — Jelese dolgozott: 15, jó: 8, elégségesen: 6.

b) A latin nyelvből: Verg. Aen. XII. 806—833. v. — Jeles: 10, jó: 10, elégséges: 8, elégtelen: 1.

c) A mennyiségtanból: 1. Valaki 8450 K 45⁰/₁₀₀-os tartozásának törlesztésére minden év végével 480 K-át fizet; mekkora lesz a tartozása a 10-ik év végén, és ez a még fennmaradt adóssága 5 év alatt mekkora egyenlő évi részletekben törleszthető le? — 2. Mivel egyenlők ama háromszög oldalai és szögei, amelynek területe 24 cm², kerülete 32 cm és egyik oldala 15 cm? — Jeles: 6, jó: 8, elégséges: 12, elégtelen: 3.

A szóbeli vizsgálatok jún. 17., 18. és 19.-én voltak *Erődi-Harrach Béla* dr., ny. tanterületi kir. főigazgató úr elnöklete alatt és az intézet kegyurának, *Békefi Remig* dr., zirczi apát úrnak jelenlétében. *Jelese érett* lett: 7 (Beitzer Győző, Csepela Alajos, Faykiss Géza, Matits Lajos, Neuhold József, Simonyi Vilmos, Szüllő Árpád); *jól érett*: 10 (Alkér György, Bathó István, Follát Ádám, Gyulai Elemér, Helle Barna, Janisch Mihály, Lazay Béla, Lázár Imre gr., Temple Rezső, Zielinski István); *egyszerűen érett*: 9 (Brazay Kálmán, Gerényi Jenő, Hegyi Bálint, Kárász Ernő, Szalay Rezső, Turnovszky Endre, Waldapfel Gábor, Zartl László, Zboray Tibor); két hónap mulva teendő javítóvizsgálatra utasított: 3. — A választott életpályákat tekintve orvosnak készül 8, technikus pályára 4, kereskedelmire 4, gazdaságira 6, iparira 1, jogira 2, egyházira 1.

VIII.

Statisztikai kimutatások.

A tanulók száma. A rendes tanulók száma az iskolai év elején 436 volt, az iskolai év végén 380. A vizsgálatot tett rendes tanulók osztályok szerint a következőképen oszlottak meg: I. 67, II. 50, III. 56, IV. 51, V. 45, VI. 48, VII. 36, VIII. 27. Nyolc osztályban 380 rendes tanuló.

A tanulók vallása. Róm. kath. 339 (89²¹/₁₀₀), gör. kath. 6 (1⁵⁸/₁₀₀), gör. kel. 2 (0⁵³/₁₀₀), ref. 12 (3¹⁵/₁₀₀), ev. 19 (5⁰⁰/₁₀₀), izr. 2 (0⁵³/₁₀₀).

A tanulók anyanyelve. Magyar 365 (96⁰⁵/₁₀₀), német 15 (3⁹⁵/₁₀₀).

A tanulók nyelvismerete. Csak magyarul beszél 275 (72³⁷/₁₀₀), más nyelven is 105 (27⁶³/₁₀₀). Az utóbbiak közül németül 94 (24⁷⁴/₁₀₀), tótul 8 (2¹⁰/₁₀₀), franciául 2 (0⁵³/₁₀₀).

A tanulók születésének helye. Budapesti 212 (55⁷⁸/₁₀₀), vidéki 156 (41⁰⁵/₁₀₀), horvátországi 5 (1³³/₁₀₀), külföldi 7 (1⁸⁴/₁₀₀).

A tanulók szüleinek foglalkozása. Önálló gazda 13 (3⁴²/₁₀₀), önálló iparos 36 (9⁴⁷/₁₀₀), önálló kereskedő 15 (3⁹⁴/₁₀₀), önálló értelmiség 39 (10²⁵/₁₀₀), közalkalmazott 198 (52¹⁰/₁₀₀), magánalkalmazott 75 (19⁷⁸/₁₀₀), egyéb 4 (1⁰⁴/₁₀₀).

A tanulók szüleinek lakóhelye. Budapesti 296 (77⁹⁰/₁₀₀), vidéki 84 (22¹⁰/₁₀₀), horvátországi — (—⁰/₁₀₀), külföldi — (—⁰/₁₀₀).

A tanulók viselete. Jó 307 (80⁷⁸/₁₀₀), szabályszerű 73 (19²²/₁₀₀).

A tanulók előmenetele. Jelese rendű 63 (16⁵⁷/₁₀₀), jó 108 (28⁴²/₁₀₀), elégséges 143 (37⁶⁴/₁₀₀); egy tárgyból 30 (7⁸⁹/₁₀₀), két tárgyból 20 (5²⁷/₁₀₀), több tárgyból 16 (4²¹/₁₀₀).

A bukott tanulók száma osztályonként: I. 14 (20·89⁰/₀), II. 11 (22·00⁰/₀), III. 10 (17·86⁰/₀), IV. 3 (5·88⁰/₀), V. 10 (22·22⁰/₀), VI. 14 (29·17⁰/₀), VII. 4 (11·11⁰/₀), VIII. — (—⁰/₀).

A tanulók mulasztása. Az egész iskolai évben mulasztott tanítási órák száma 14.800. Egy tanulóra átlag 39 mulasztott óra esik.

A magántanulók. Az év folyamán vizsgálatot tett 21 magántanuló. Osztályok szerint: I. 9, II. 3, III. —, IV. 2, V. —, VI. 2, VII. 3, VIII. 2. Vallás szerint: róm. kath. 13 (16·90⁰/₀), ref. 3 (14·28⁰/₀), ág. h. ev. 1 (4·76⁰/₀), izr. 4 (19·04⁰/₀). Megfelelt: 21 (100⁰/₀), nem felelt meg — (—⁰/₀).

A beírt rendes és magántanulók száma: 451, bizonyítványt kapott: 401.

IX.

Tájékoztató az 1920—21. iskolai évre.

Az I. osztályra jelentkezők előjegyzése aug. 25. és 26.-án d. e. 9—12-ig lesz. Beadandó az iskolai értesítőkönyvecske, az elemi iskola IV. osztályáról szóló bizonyítvány, a születési anyakönyvi kivonat, a keresztlevel és a himlő-oltó bizonyítvány. Minden előjegyzett tanuló felvételi vizsgálatot tesz a főigazgató úr által kitűzendő napon.

A felvételi vizsgálat írásbeli és szóbeli részből áll. Az írásbelinek tárgya tollbamondott szövegnek leírása. A szóbeli tárgya egy ott olvasott rövidebb magyar olvasmány tartalmának elmondása, a legfontosabb nyelvtani kategóriák felismerése, továbbá a négy alpművelettel való számolás, az egyszeregy s a fejszámolásban való ügyesség puhatólása. — A vizsgálat díja 12 K.

A javítóvizsgálatok aug. 29.-én 8 órákor, a különbözeti és magánvizsgálatok írásbeli része aug. 30.-án 8 órákor, a szóbeli aug. 31.-én 8 órákor, a pótvizsgálatok aug. 30.-án 8 órákor lesznek.

A külföldi üdülésre távozott tanulók visszatérésük után azonnal jelentkeznek az igazgatónál pótvizsgálati terminus kérése végett; e vizsgálat szegénység, illetőleg vagyontalansági bizonyítvány felmutatása esetén díjtalan, egyébként tárgyakint 50 K díj fizetendő.

Akik szept. 15.-e után jönnek vissza, azok a pótvizsgálat után csak akkor léphetnek felsőbb osztályba, ha előbb az addig végzett anyagból felvételi vizsgálatot tesznek; e vizsgálat díja tárgyakint 15 K.

A beírások szept. 1., 2. és 3.-án d. e. 9—12-ig lesznek. Szept. 1. és 2.-án csak intézetünkbe járt tanulókat írunk be. Más honnan jövő, másvallású, továbbá ismétlődő tanulók csak szept. 3.-án jelentkezhetnek felvételre.

Szept. 4.-én osztályrendezés, 5.-én ¹/₂₉-kor Veni Sancte, 6.-án rendes előadás.

Budapest, 1920. július 4.

Bitter Illés, igazgató.